

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ερμηνεία και Ερμηνευτική της Καινής Διαθήκης

Ενότητα 1: Ερμηνεία Καινής Διαθήκης Nestle

Σωτήριος Δεσπότης

Θεολογική σχολή, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

NESTLE - ALAND , NOVUM TESTAMENTUM GRAECE.....	3
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ.....	4
ΔΙΔΑΧΗ.....	5

Αριθμός Σελίδας

Το καινοδιαθηκικό βιβλίο

Κεφάλαιο, Στίχοι

Η ένδειξη αυτή (43V) παραπέμπει στους κανόνες του Ευσεβίου. Το Μτ. είναι διαιρεμένο σε 355 πίνακες. Το Πάτερ ημών βρίσκεται στον πίνακα 43. Επιπροσθέτως το λατινικό V σημαίνει ότι το Πάτερ ημών συναντάται σε δύο διαφορετικά Ευαγγέλια.

13

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

6,6-14

ταί, ὅτι φιλοῦσιν Ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γυναικῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἡ ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 6 σὺ δὲ ὅταν προσεύξη, εἰσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι Ἦ.

7 Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὡς περ οἱ ἔθνη· κοί, δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. 8 μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὃν χρεῖαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς·

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·

10 ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου·

γεννηθῆτω τὸ θέλημά σου,

ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς·

11 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἑπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον·

12 καὶ ἄφεσις ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·

13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

14 Ἐάν τις ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος·

23,5sp

2 Rg 4,53 Is 26, 20

41

Is 1,15 Eccl 5,1 Sir 7,14

32p

9-13 11,2-4 7,11; 23,9sp 63,16; 64,7s S 23,1.4 1P 1,17 Ml 1,6 Is 29,23 Ez 36,23 J 17,6 Act 1,3,6 7,21; 26,42p 1Mcc 3,60

Prv 30,8; 27,1 J 6,32 14s; 18,21-35 Sir 28,2

2P 2,9 Ps 17,30 Sir 33,1 5,37 17,15-2 Th 3,3

121 Mt 11,25s Kol 3,1

Το σύμβολο αυτό παραπέμπει στους Ο' (LXX).

Παράλληλα χωρία από την Π.Δ. και την Κ.Δ.

(Ησ. 1, 15· Εκκλ. 5, 1· Σοφ. Σειράχ 7, 14). Οι Συντμήσεις βρίσκονται στον επισυναπτόμενο πίνακα.

Σε πλάγια γραφή οριοθετείται η περικοπή του κειμένου στην οποία αντιστοιχούν παράλληλες. Το Μτ. 6, 9-13 έχει ως συνοπτικό παράλληλο το Ακ. 11, 2-4.

Βυζαντινό/Εκκλησιαστικό κείμενο, το οποίο, επειδή αναγιγνώσκεται επί αιώνες στη Λατρεία, έχει ιδιαίτερη σημασία για τον ορθόδοξο Ερμηνευτή.

* Στο κάτω μέρος παρατίθενται οι παραλλαγές σε λέξεις ή προτάσεις του κειμένου. Αυτές προκύπτουν από τα διαφορετικά χειρόγραφα, αρχαίες μεταφράσεις ή και απόκρυφα κείμενα Για παράδειγμα στο

43

44 VI

5 Ἰσθινα (sed ... ἐστῶτες καὶ προσευχόμενοι) D it | Ἦ αν W Δ Θ 565. 700.1241. / 844 M | Ἦ K L W Δ Θ 565. 579. 1241. 1424. / 844 M f | 6 Ἦ (4 v. l.) ἐν τῷ φανερῷ L W Θ f¹³ 33 M it sy^{ph} | Ἦ B D Z J pc aur ff¹ k vg sy^{sc} co; Or Eus | 7 Ἦ ὑποκρίται B 1424 sy^c mae | 8 Ἦ ὁ θεὸς ὁ π. υμ. Ἦ sa mae; | ὁ π. υμ. ὁ οὐρανῶν 047. 892c. 1424 pc sy^h; (Or)^h | Ἦ K* D L W Z Θ 0170 vid f¹³ 33 M latt sy^{sc} p bo; Or^h | Ἦ ανοίξει τὸ στόμα D h | 9 Ἦ οὐρανῶν mae; Didache | 10 Ἦ a b c k bo^{ms}; Tert Cyp | Ἦ τῆς D L Θ f¹³ M | Ἦ B W Z Δ f¹ pc | 11 Ἦ ἡμέραν it vg^{ms} | supersubstantialem vg | perpetuum sy^c | necessarium sy^{ph} | venientem sa | crastinum mae bo | 12 Ἦ τὴν ὀφειλὴν Didache | τὰ παραπτώματα Or | Ἦ ὀφειλομεν D (L) W Δ Θ 565 pc co? | Ἦ ὀφειλομεν Ἦ f¹³ M co?; Didache | Ἦ K* B Z f¹ pc vgst sy^{ph} | 13 Ἦ ἡμῶν 17 vg^{cl} | (I Chr 29, 11-13) ὅτι σου ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ (- Ἦ β. κ. κ. sa; Didache) ἡ δυναμὶς καὶ (- Ἦ δ. κ. sy^c) ἡ δοξα (- κ. Ἦ δ. κ.) εἰς τοὺς αἰῶνας (+ τῶν αἰῶνων 2148 pc k sa^{ms})· ἀμὴν (- Ἦ g' k sy^c; Didache) L W Θ 0233 f¹³ 33 M f g' k q sy sa bo^{ms}; Didache | ὅτι σου ἐστὶν ἡ βασ. τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμὴν 1253 (pc) | Ἦ B D Z 0170 f¹ / 2211 pc lat mae bo^{ms}; Or | 14 Ἦ D* L pc sa^{ms} | Ἦ p) εἰς τοὺς οὐρανοὺς Θ 700 it | p) οὐρανῶν τα παραπτώματα Ἦ f¹³ / 844 pc lat sa^{ms} bo mae; Did

Apparatus στο Μτ. 6, 9-13 καταγράφονται κάποιες παραλλαγές του Πάτερ ημών από την Διδαχή (100 μ.Χ.). * Στο στ. 9 π.χ. η Διδαχή παραθέτει εν τω ουρανῷ αντί του εν τοις ουρανοῖς. * Το ως το στ. 10γ παραλείπεται απουσιάζει στον αρχαίο κώδικα Βέζα και σε κάποιες λατινικές και βοχαϊρικές μεταφράσεις. * Ενδιαφέρουσα είναι η κριτική κειμένου στο στ. 11 και αφορά στην απόδοση του επιούσιου ἄρτου στα λατινικά. Άλλοι το μεταφράζουν τον ημερησιο (it, vg mss), ζωτικά απαραίτητο (vg), τον αἰώνιο (sy^c), απαραίτητο (sy^{ph}), ερχόμενο (sa) και τον αυριανό (mae, bo). * Στο τέλος της Κυριακής Προσευχής άλλοι κώδικες προσθέτουν το Ἀμὴν και άλλοι τον αἶνον ὅτι σου ἐστίν...

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ

Η πιο χαρακτηριστική Προσευχή της Πρώτης Εκκλησίας είναι η **Κυριακή**. Απαντάται σε σύντομη μορφή στο Λκ. 11, 24 και σε πιο επίσημη στο Μτ. 6, 9-13 (πρβλ. Διδ. 8, 2) και αντιστοιχεί στο Qaddish, την αραμαϊκή «απόλυση» της Λειτουργίας της Συναγωγής, την οποία είχε μάθει ο Ιησούς από τα παιδικά του χρόνια.

Qaddish της Συναγωγής

Ας μεγαλυνθεί και ας αγιασθεί το μέγα όνομά Του στον κόσμο,
τον οποίον Αυτός δημιούργησε κατά την βούλησή Του.

Ας κάμει να έλθει η βασιλεία Του,
ας κάμει να βλαστήσει η απολύτρωσή Του,
ας επισπεύσει την έλευση του Μεσσία
κατά τη διάρκεια της ζωής σας, επί των ημερών σας
και κατά την διάρκεια της ζωής ολοκλήρου του οίκου του Ισραήλ, γρήγορα και τάχιστα

και είπατε **Αμέν**.

Ας είναι το μέγα όνομα Του ευλογημένον πάντοτε εις τους αιώνας των αιώνων.
Ας είναι ευλογητόν, αινετόν, δοξασμένον, εκθειασμένον, εξυψωμένον, υπέρλαμπρον, εγκωμιαστόν
και υμνολογητόν το Όνομα του Αγίου· **Ας είναι Ευλογημένος**.

Ας είναι υπεράνω όλων των ευλογιών, ασμάτων, επαίνων και παρηγοριών,
αι οποίαι δύνανται να εκφρασθούν εις τον κόσμο και είπατε **Αμέν**

Κυριακή Προσευχή της Εκκλησίας

Λκ. 11, 24

Μτ. 6, 9-13

Πάτερ,
ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά Σου
ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου,

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ
αιτήματα β' ενικό

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά Σου
ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου,
γενηθήτω τὸ θέλημά Σου
ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς

τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν
τὸ καθ' ἡμέραν
καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῶν
καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν

τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν
σήμερον
καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν
καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν
ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Πονηροῦ

8.2 Μηδὲ προσεύχεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί,
ἀλλ' ὡς ἐκέλευσεν ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ αὐτοῦ,
οὕτως προσεύχεσθε·

**Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ,
ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά Σου,
ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου,
γενηθήτω τὸ θέλημά σου
ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·**

**τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον,
καὶ ἄφες ἡμῖν τὴν ὀφειλὴν ἡμῶν,
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν,
καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,
ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ·**

ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.

8.3 Τρεῖς τῆς ἡμέρας οὕτω προσεύχεσθε.

Ἡ **Κυριακὴ Προσευχὴ** εἶναι ἡ σαφέστερη καὶ, παρὰ τὴ συντομίᾳ της, ἡ πιο πλούσια σε περιεχόμενο σύνοψη τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ. Αὐτὸ που τὴν διαχωρίζει ἀπὸ τὰ ἰουδαϊκὰ παράλληλα (Γ' Μακ. 2, 2-20) εἶναι ἡ συντομία καὶ ἡ ἀπλότητα. Ἀπουσιάζουν ἀνασκοπήσεις τῆς ἱστορίας τῆς θείας Οἰκονομίας καὶ συσώρευση προσδιορισμῶν τοῦ Θεοῦ. Ἡ σύγκριση με τὸ Qaddish ἀποδεικνύει ὅτι τὸ νέο που προσθέτει ὁ Ἰησοῦς βρῖσκεται στα **αιτήματα σε α' πληθυντικό**. Στὸ Qaddish προσεύχεται μιὰ κοινότητα που ζεῖ μέσα στο σκοτάδι τοῦ παρόντα αἰῶνα γιὰ νὰ ἐλθεῖ τὸ πλήρωμα. Στὴν Κυριακὴ προσευχὴ ἡ κοινότητα ξέρει ὅτι ἡ ἀλλαγὴ ἤδη ἀνέτειλε καὶ τὴν παρακαλεῖ γιὰ τὴν πλήρη ἀποκάλυψη αὐτοῦ που τῆς ἤδη δωρήθηκε.

Ἡ δομὴ της εἶναι ἡ ἐξῆς: 1) Προσφώνηση, 2) Αἰτήματα σε β' ενικό σε παραλληλισμό, 3) Αἰτήματα στο α' πληθυντικό (τὰ ὁποῖα συνδέονται με τὸ **καὶ**), 4) τελικὸ Αἴτημα, που εἶναι τὸ μοναδικό που διατυπώνεται ἀρνητικὰ καὶ δίνει τὴν ἐντύπωση τοῦ ἀπότομου, καθὼς ἀναφέρεται στὴν προστασία (**ὄχι πριν, ἀλλὰ**) κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ **εσχατολογικοῦ πειρασμοῦ** (nisan), τῆς τελικῆς ἀποστασίας καὶ ἐκπτώσης (πρβλ. Μκ. 14, 38). Στὸν Μτ. ἡ κατήχηση περὶ προσευχῆς ἐντάσσεται στὴν περικοπὴ 6, 1-18, ὅπου ἀντιπαρατίθεται ἡ χριστιανικὴ με τὴ φαρισαϊκὴ πρακτικὴ ἀναφορικὰ με τὴν ἐλεημοσύνη (6, 2-4), τὶς προσευχῆς (6, 5.6) καὶ τὶς νηστεῖες (6, 16-18). Τὰ αἰτήματα σε α' πληθυντικό εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ στὴν πράξη, ἡ πραγματοποίησις, τῶν ἀντιστοίχων δυο (αιτημάτων) σε β' ενικό πρόσωπο. Τὴν ἰκεσίᾳ γιὰ τὴν ἀποκάλυψη τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ διαδέχεται ἡ αἴτηση γιὰ ἐκπλήρωση στο σήμερον.

Σύμφωνα με τοὺς νόμους που ἰσχύουν στὴν παράδοση τῶν λειτουργικῶν κειμένων, ὁ συντομότερος τύπος περιέχεται στὸν ἐκτενέστερο. Ποιος ἀραγε θα τολμούσε νὰ ἀπαλείψει δυο αἰτήματα τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς, ἐφόσον ἀνήκαν στο ἀρχαιότερο υλικό τῆς παράδοσης; Οἱ τρεῖς προσθήκες τοῦ Μτ βρῖσκονται στο τέλος κάποιας ἀποστροφῆς στο Θεό, καὶ ὁ παραλληλισμὸς τῶν δύο στροφῶν σε αὐτὸν εἶναι ἐντονος. **Συνεπῶς τὸ ἀρχαιότερο κείμενο μάλλον εἶναι αὐτό τοῦ**

Λουκά. Απευθύνεται σε ανθρώπους που πρέπει να μάθουν να προσεύχονται και μάλιστα με επιμονή στον Θεό -Πατέρα, ενώ αυτό του Μτ παραδίδεται σε μια Εκκλησία που προήλθε από ένα κόσμο λειτουργικής ζωής και η προσευχή κινδυνεύει να γίνει ζήτημα ρουτίνας και μέσον υποκρισίας. Ίσως η δεύτερη στροφή του Μτ διασώζει καλύτερα το αραμαϊκό κείμενο, το οποίο είχε παράλληλη δομή και ρυθμό διτονικό.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

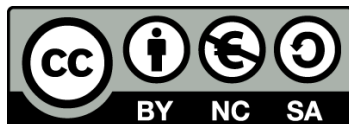
- Έκδοση διαθέσιμη εδώ: <http://eclass.uoa.gr/modules/document/?course=SOCTHEOL105>

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Σωτήριος Δεσπότης, 2015. Σωτήριος Δεσπότης. «Ερμηνεία και ερμηνευτική της καινής διαθήκης. Ενότητα 1: Ερμηνεία Καινής Διαθήκης Nestle». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/SOCTHEOL6/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

